

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА НА ФАКУЛЬТЕТІ ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ЕКОЛОГІЇ

Методичні рекомендації до змісту та оформлення

КИЇВ 2017

*Рекомендовано Вченою радою
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
(протокол № 13 від 27 квітня 2016 р.)*

*Автори: Кобернік С.Г., Цуруль О.А., Покась Л.А., Буяло Т.Є., Іваха Т.С.,
Міхелі С.В., Волошина Н.О., Калінін І.В., Обозний В.В., Чорний І.Б.*

Бакалаврська робота на факультеті природничо-географічної освіти та екології: методичні рекомендації до змісту та оформлення / За ред. В.П. Покася, В.Г. Щабельської. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 29 с.

Методичні рекомендації щодо змісту та оформлення бакалаврських робіт на факультеті природничо-географічної освіти та екології.

Розраховано на студентів та наукових керівників бакалаврських досліджень.

© Кобернік С.Г., Цуруль О.А., Покась Л.А., Буяло Т.Є., Іваха Т.С.,
Міхелі С.В., Волошина Н.О., Калінін І.В., Обозний В.В., Чорний І.Б., 2017
© Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017

Загальні положення про бакалаврську роботу на факультеті природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М.П. Драгоманова

Бакалаврська робота – це науково-дослідна робота, яка виконується студентом самостійно на основі здобутих ним у процесі навчання знань і навичок. Вона є обов'язковою частиною навчального плану підготовки бакалавра.

Виконання бакалаврської роботи є заключним етапом навчання у ВНЗ, а також важливою формою фахової підготовки студентів.

Головними завданнями бакалаврської роботи є:

- поглиблення знань студентів з актуальних проблем відповідної нормативної навчальної дисципліни за обраним напрямом підготовки;
- розширення й поглиблення теоретичних знань студентів з обраної проблеми, систематизація і аналіз сучасних наукових підходів до розв'язування теоретичних та практичних завдань;
- удосконалення умінь та навичок студентів самостійно організовувати та проводити наукові дослідження актуальної проблеми;
- розвиток умінь студентів застосовувати здобуті теоретичні знання під час вирішення конкретних наукових завдань;
- набуття студентами необхідних навичок у процесі підготовки і проведення експерименту або його елементів;
- удосконалення навичок самостійної роботи студентів із фаховою науковою літературою й розвиток умінь критичного опрацювання наукових інформаційних джерел;

- формування здатності студентів до самоосвіти і саморозвитку, самостійної дослідницької роботи у майбутній професійній діяльності.

Бакалаврська робота – це творча дослідницька робота майбутнього фахівця, яка виконується самостійно й базується на знаннях, уміннях і навичках, здобутих під час вивчення у ВНЗ циклу природничих та суміжних дисциплін. Робота студента над бакалаврською темою пов'язана із поглибленим вивченням теорії, зведенням у систему раніше здобутих знань і оновленням їх у процесі практичного вирішення поставленої проблеми, формуванням та розвитком навичок самостійного дослідження та експериментування.

Підготовка бакалаврської роботи за обраною спеціальністю підвищує наукову ерудицію студента, розширює пізнавальні інтереси, поглиблює теоретичну підготовку майбутнього фахівця.

Бакалаврська робота є ефективнішою, якщо логічно продовжує тематику курсової роботи або діяльність студента у науковому студентському гуртку чи проблемній групі. Адже бакалаврська робота повинна бути результатом глибокого вивчення теорії та історії питання, його творчого осмислення і експериментальної перевірки. Робота над бакалаврським дослідженням вимагає систематизації загальних філософських, педагогічних, психологічних, фахових, методичних знань, їх поглиблення у процесі розв'язання визначеної проблеми, набуття умінь проведення експериментального пошуку, активізації творчої самостійності та ініціативи студента.

До бакалаврських робіт висувається ряд загальних вимог. Основні з них такі:

- актуальність тематики, відповідність її сучасному стану і практичним завданням певної галузі науки та перспективам її розвитку;
- вивчення та критичний аналіз монографічної і фахової літератури з теми дослідження;
- характеристика історії досліджуваної проблеми і її практичного стану, а також перспективного педагогічного (при наявності й власного) досвіду;
- чітке визначення і характеристика об'єкта, предмета, мети, завдань і методів дослідження, опис та аналіз проведеного автором експерименту;
- узагальнення результатів, їх обґрунтування, практичні рекомендації та висновки.

Під час написання бакалаврської роботи студент не може обмежуватись лише реферуванням наявних інформаційних джерел або простим описом досвіду діяльності тієї чи іншої наукової галузі. Він виконує самостійну творчу роботу на основі глибокого вивчення теорії та історії питання, практики, перспективного і особистого досвіду, виходячи із результатів проведених ним спостережень або фрагментів експерименту.

Вимоги до змісту та оформлення бакалаврських робіт

Обсяг бакалаврської роботи: 45-50 сторінок основний зміст, з додатками до 70 сторінок (стандартні вимоги: Times News Roman 14 кегель, інтервал 1,5, розташування книжне, щільність тексту роботи має бути однаковою, поля: вгорі та внизу – 2 см, зліва – 2,5 см, справа – 1,5 см).

Зміст бакалаврської роботи має відповідати загальній структурі кваліфікаційних робіт і включає:

- **Вступ** (2-3 стор.), у якому висвітлено: *актуальність теми, об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження, методи дослідження, експериментальна база та апробація, теоретична основа дослідження, практичне значення здобутих результатів, структура роботи.*
- **Основний зміст** включає 2-4 розділи (залежно від обраної теми), у яких мають бути відображенні теоретичні узагальнення та експериментально-дослідна складова самостійної роботи студента. Обов'язково має бути *«методичний розділ»*, у якому висвітлено застосування матеріалів дослідження в навчальному процесі ЗНЗ або ВНЗ, подано відповідні дидактичні матеріали, розроблені студентом (урок або його фрагменти, сценарій позаурочного або позакласного заходу тощо).
- **Наявність ілюстративного матеріалу у тексті** (рисунки, таблиці, схеми, діаграми, графіки тощо) з їх відповідним структуруванням та нумерацією.

- **Висновки** (2-3 стор.), які формулюються як відповіді на поставлені завдання дослідження з урахуванням висвітлених у змісті роботи результатів.
- **Список використаних інформаційних джерел** (30-50 тематично відповідних джерел, оформлених згідно вимог до наукових праць і розміщених в алфавітному порядку, серед яких: друковані, електронні посібники, інтернет-ресурси). Обов'язкова наявність посилання на використані джерела у змісті роботи (згідно вимог у квадратних дужках). При цитуванні джерела необхідно вказувати конкретні сторінки.
- **Додатки** (нумерація згідно вимог за алфавітом: додаток А, додаток Б... з обов'язковим посиланням у змісті роботи).
- **Супровідну документацію:** супровідний лист, відзив наукового керівника, рецензія фахівця з науковим ступенем.

Критерії оцінювання бакалаврської роботи

Бакалаврська робота оцінюється за існуючою у ВНЗ 100-бальною шкалою. Ключовими позиціями є: презентація результатів роботи та відповіді членам державної комісії під час підсумкової атестації, експертна оцінка наукового керівника та рецензента, відповідність змісту роботи обраній темі, оформлення роботи, самостійний внесок студента, обґрунтування висновків та узагальнень, апробація матеріалів дослідження, виступи на наукових конференціях або семінарах, публікації (тези, статті за наявності) за змістом дослідження.

Рекомендації до написання «Вступу» бакалаврської роботи

У вступі бакалаврської науково-дослідної роботи необхідно стисло розкрити сутність і стан досліджуваної проблеми, її актуальність, визначати підстави і вихідні дані для дослідження обраної теми, обґрунтувати необхідність проведення дослідження. Обсяг вступу 3-4 сторінки.

Вступ має наступні складові: *актуальність теми дослідження, об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження, методи дослідження, апробація результатів дослідної роботи (необхідно зазначити повну назву установи, в якій здійснювалась апробація, авторські публікації (якщо є), теоретична основа, практичне значення здобутих результатів, структура роботи.*

В актуальності дослідження обґрунтовується доцільність та необхідність розкриття даної теми. Здійснюється це шляхом критичного аналізу та порівняння існуючих публікацій з даної теми та визначення ще нерозв'язаних на сьогодні питань.

У подальшому слід зазначити про затвердження теми бакалаврської роботи. Наводимо приклад тексту: «Тему дослідження затверджено Вченою радою факультету природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол № ..., від ...).

Наступною складовою вступу є визначення *об'єкта* та *предмета* бакалаврського дослідження. Об'єктом дослідження є те, що існує незалежно від нас, тобто об'єктивно. Предметом дослідження з кожної навчальної дисципліни можуть бути складові, які з часом змінюються й потребують оновлення та вдосконалення. Об'єкт та предмет дослідження мають узгоджуватися з метою дослідної роботи.

Мета бакалаврського дослідження повинна бути тісно пов'язана з засобами її досягнення і має винятково важливе значення для постановки конкретних завдань. *Завдання (задачи)* бакалаврського дослідження, зазначаються з абзацу окремими пунктами з дотриманням логічної послідовності. У бакалаврській роботі має бути поставлено для розв'язання не більше 3-5 чітко сформульованих завдань.

виявити: переконання, що розвиток туризму на основі поєднання глибоких національних традицій з орієнтацією на світові гуманістичні цінності та стандарти виступає передумовою визнання України у європейському і загальносвітовому культурному просторі; розуміння регіональних особливостей України з урахуванням історико-культурного українознавчого фону та вміння пояснювати механізми появи і розвитку більшості типових явищ регіональної традиційно-культурної спадщини українців; розуміння закономірностей формування та розвитку відтворювальних процесів у регіональному туризмі у взаємозв'язку з розвитком політичних, економічних, культурних та інших процесів; виявляти різні аспекти взаємопов'язаного вивчення регіональної культури на фоні й у широкому контексті загальноукраїнської культури, що стає необхідним для розуміння цілісності процесу національного відродження, формування системи регіонально-культурологічних знань, культуротворчого середовища туристичного продукту;

- відповідно до *циклу професійної природничо-наукової підготовки* бакалаврська робота повинна виявити: рівень оволодіння технологіями туристично орієнтованої професійної діяльності; професійну готовність майбутніх фахівців щодо моделювання туристичної діяльності та створення українознавчо-орієнтованого туристичного продукту на основі використання історично усталених регіонально-місцевих форм життєдіяльності населення, зокрема елементів побутово-матеріальної культури та звичаєво-святкової обрядовості; здатність постійно і послідовно здійснювати рефлексивне виховання у дітей, молоді та дорослих культуру самоідентифікації одночасно як представників

Специфіка підготовки бакалаврських робіт спеціальності 6.140103 «Туризм»

Бакалаврська кваліфікаційна робота є важливим етапом реалізації моделі підготовки бакалаврів для сфери туризму в умовах педагогічного ВНЗ, повинна констатувати їх професійно-кваліфікаційний рівень підготовки відповідно до регіональних умов, здатність до професійної та соціальної мобільності, формування творчої, соціально активної, духовно багатой особистості. Підготовка і захист бакалаврської роботи спрямовано на виявлення рівня здобутих студентами теоретичних та практичних знань, одержаних у процесі вивчення навчальних дисциплін та проходження навчально-виробничих практик, зокрема:

- відповідно до *циклу професійно-орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної підготовки* бакалаврська робота повинна

конкретного регіону і етносу, так і представників конкретної держави і світової спільноти;

- відповідно до професійно-виробничої підготовки бакалаврська робота повинна виявити: оволодіння сучасною філософією цивілізованого бізнесу та необхідними якостями працівника, що сприятимуть його успішній професійній реалізації у туристському бізнесі; ступінь оволодіння сучасними методами та формами організації діяльності туристського підприємства; формування професійних умінь та навичок, необхідних для конкретної роботи на підприємстві; здатність приймати участь у вирішенні назрілих проблем туристського бізнесу; потребу і вміння систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у професійній діяльності.

ЗМІСТ

Загальні положення про бакалаврську роботу на факультеті природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М.П. Драгоманова (С.Г.Кобернік)	3
Вимоги до змісту та оформлення бакалаврських робіт (С.Г.Кобернік, Л.А.Покась, О.А.Цуруль)	6
Критерії оцінювання бакалаврської роботи (С.Г.Кобернік)	7
Рекомендації до написання «Вступу» бакалаврської роботи (С.Г.Кобернік, Т.С.Іваха)	8
Пропозиції до змісту «методичного розділу» у бакалаврських роботах біологічного, географічного та хімічного змісту (О.А.Цуруль)	9
Особливості змісту бакалаврської роботи з методик навчання (біології, хімії, географії) (С.Г.Кобернік, Т.Є.Буяло, Т.С.Іваха)	11
Особливості змісту бакалаврської роботи з дисциплін кафедри географії (на прикладі фізико-географічних досліджень) (С.В.Міхелі).....	14
Рекомендації до змісту бакалаврських робіт з кафедри біології (на прикладі ботаніки) (І.Б.Чорний).....	19
Рекомендації з виконання бакалаврських робіт кафедри хімії (І.В.Калінін).....	21
Особливості підготовки бакалаврської роботи зі спеціальності 6.04010601 «Екологія, охорона навколишнього середовища та раціональне природокористування» (Н.О.Волошина)	22
Специфіка підготовки бакалаврських робіт спеціальності 6.140103 «Туризм» (В.В.Обозний).....	24

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ
(на прикладі педагогічних спеціальностей)

Міністерство освіти і науки України

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Факультет природничо-географічної освіти та екології

Кафедра психолого-педагогічних дисциплін

Бакалаврська робота на тему:

**«САМОСТІЙНА ПІЗНАВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ
ГЕОГРАФІЇ У 6 КЛАСЬ»**

Студентки денної форми навчання
спеціальність 014 Середня освіта (Географія)
Козловської Аліни Ігорівни

Допущено до захисту:

завідувач кафедри, доцент

Л.А. Покась _____

протокол № ___ засідання кафедри

від « ___ » _____ 20__ р.

Науковий керівник: професор кафедри
психолого-педагогічних дисциплін, доктор
педагогічних наук
Кобернік Сергій Георгійович

Рецензент: завідувач кафедри психолого-
педагогічних дисциплін, кандидат педагогічних
наук, доцент
Покась Лілія Антонівна

Київ – 2017

*Кобернік С.Г., Цуруль О.А., Покась Л.А., Буяло Т.Є., Іваха Т.С.,
Міхелі С.В., Волошина Н.О., Калінін І.В., Обозний В.В., Чорний І.Б.*

**БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА
НА ФАКУЛЬТЕТІ ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ
ТА ЕКОЛОГІЇ**

ВІДДАНО ЗА КОРІН
УНІВЕРСИТЕТУ
НЕ БІЛК ПРОВАДИ

Підписано до друку 30.01.2017 р. Формат 60x84/16.

Папір офісний. Гарнітура Times New Roman.

Ум. др. арк. 1,69. Обл.-вид. арк. 0,97

Тир. 50 прим. Зам. № 030.

Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію ДК № 1101 від 29.10.2002. (044) 234-75-87
Віддруковано в друкарні Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова (044) 239-30-26